
P18 - Fenomenologie a sémiotika

Participující fakulty (vysokoškolské ústavy) UK:

Fakulta humanitních studií

Vědní oblast:

filozofie

Rada programu (stav k 31. 12. 2016):

doc. Karel Novotný, M.A., Ph.D. (*koordinátor*)

doc. PhDr. Ladislav Benyovszky, CSc.

doc. Mgr. Lucie Doležalová, M.A., Ph.D.

prof. PhDr. Miroslav Marcelli, CSc.

Mgr. Jaroslav Novotný, Ph.D.

doc. PhDr. Jaroslav Vančát, Ph.D.

Anotace:

Výzkum se pohybuje na jedné straně v oblasti současné kontinentální filosofie, zejména fenomenologie, hermeneutiky a filosofické antropologie, na straně druhé sémiotický výzkum kromě kontinentálních zdrojů (poststrukturalismus, vizuální studia) čerpá i z anglosaské oblasti (teorie komunikace, lingvistika, urbánní antropologie aj.).

Filosofická část programu navazuje na výzkumné granty a projekty (záměry) realizované na Fakultě humanitních studií v posledních deseti letech. V centru badatelského zájmu stojí stěžejní otázky filosofie, z jejichž reinterpretace historicky vyrůstají fenomenologie a filosofická antropologie, disciplíny, v jejichž rámci se filosofický výzkum na této fakultě uskutečňuje především. Jsou to zejména otázky po vztahu racionality a smyslovosti, subjektivity a tělesnosti, života a smrtelnosti, „danosti“ světa, povahy fenoménu, neskrytosti, a konstituce prostoru a času. Souvisejícími tematickými oblastmi dalších výzkumů jsou vzájemné vztahy jednání, kreativity a rétoriky, a to jak v oblasti etiky a politiky, tak filosofie umění a estetiky.

Sémiotický výzkum zdůrazňuje poststrukturalistické filosofické přístupy ke zkoumání znaků a komunikačních procesů. V souladu se současnými filosofickými inspiracemi tento výzkum opouští jednoznačnou vázanost na sféru verbálních znaků, kterou byla poznačena strukturalisticky koncipovaná sémiotika, a proniká do oblasti vizuální. Zároveň reflektuje komunikační procesy, které se odehrávají v současné společnosti, a zkoumá proměny typů komunikace, které způsobuje nástup nových technologií. Ambicí tohoto typu výzkumu je poskytnout společnou filosofickou základnu pro výzkumy, které se při zkoumání znaků a procesů komunikace odvíjejí v široké oblasti sahající od lingvistiky až po antropologii a kognitivní vědy. S využitím metodologických nástrojů poststrukturalistické sémiotiky zkoumáme především vztahy reprezentace a interpretace, podoby autorství a kreativity, proměny urbánního prostoru a působení mocenských technologií v současné společnosti.

K programu je přidružen zárodek pracoviště zabývajícího se hermeneutikou starověkých a středověkých textů v různých kulturněhistorických, náboženských a sociálních kontextech. Také tento výzkum je interdisciplinární: spojuje filologii, filozofii, intelektuální dějiny, religionistiku, rukopisná studia, atp. Těžištěm zájmu jsou texty spojené s jednotlivými náboženstvími. Jedním ze směrů bádání, které se pracoviště chystá rozvíjet, je digitální filologie.